

۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۷

May 21, 2018

نقش فن آوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند یاددهی - یادگیری در محیط های آموزشی

فاطمه فرج پور بناب

کارشناسی ارشد علوم تربیتی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران Farajpour97@yahoo.com

چکیده

در عصر کنونی، ماندگاری و پایایی نظام آموزش و پرورش هر جامعه‌ای به میزان بهره‌مندی آن از فن آوری اطلاعات و ارتباطات بستگی دارد. با تغییرات سریع فنون و مهارت‌ها و ظهور پدیده‌های نوین در فن آوری اطلاعات، فرایند یادگیری نیز متحول و دگرگون شده است. گسترش تحولات در عرصه فن آوری اطلاعاتی و ارتباطی تأثیر چشم‌گیری روی جنبه‌های مختلف زندگی بشر داشته و بر آموزش نیز بی‌تأثیر نبوده است.

واژه‌های کلیدی: فن آوری اطلاعات و ارتباطات، فرایند یاددهی-یادگیری، محیط آموزشی

مقدمه

رایانه و فن آوری اطلاعات به عنوان یکی از دستاوردهای مهم فن آوری قرن حاضر نیازمند بررسی و تعمق پیرامون آثار و تبعات آن در ابعاد گوناگون زندگی انسان به ویژه در حوزه تعلیم و تربیت که می‌بایست نسبت به کاربرد آن حساسیت و خردورزی بیشتری اعمال شود. جهان معاصر جهان پرشتاب و رو به گسترش انتقال اطلاعات، ارتباطات و مهارتهاست. مسائل و چالش‌های آموزش و پرورش معاصر نسبت به دو دهه گذشته شتاب مضاعفی یافته است. زیرا قرن ما، قرن تغییر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی و به تعبیری قرن دانایی است. رایانه و فن آوری حاصل از آن امروزه جزء جدایی‌ناپذیر زندگی ما شده‌اند. می‌بایست در مورد کاربرد فن آوری اطلاعات در حوزه تعلیم و تربیت بررسی دقیق و خردورزی بیشتری پرداخته شود تا از بروز حوادث نامطلوب و معضلات احتمالی آن در فرایند آموزش و پرورش جلوگیری به عمل آید. لذا همواره این مهم را باید مد نظر داشت که بی‌توجهی به جوانب کاربرد هرگونه فن آوری در آموزش و پرورش می‌تواند آن را از جریان اصلی و هدف نهایی خود دور کند. گسترش فن آوری اطلاعات و استفاده از ابزارها و مفاهیم نوین، موجبات بسط اطلاعات و دسترسی آسان و کم هزینه را برای فراگیران اعم از دانش آموزان، دانشجویان و معلمان به روش آنلاین فراهم می‌کند و زمینه تبادل سریع اطلاعات و تعاملات فرهنگی را میسر می‌سازد. رشد جوامع فرهنگی امروزه در گرو همگرایی و تعامل، گفت و گو و تبادل دانش و اطلاعات و فرهنگ بشری است [۱]. هدف اصلی در استفاده از ICT در فرایند های یاددهی-یادگیری، تغییر شیوه یاددهی-یادگیری و تأکید بیشتر بر تعاملات، انعطاف پذیری و نوآوری و خلاقیت است. دستیابی به این هدف در گرو ارتباط مؤثر بین اهداف، افراد و پداگوژی های مورد استفاده است [۲]. درباره تأثیر فن آوری اطلاعات و ارتباطات بر نظام آموزشی دو رویکرد متفاوت وجود دارد. برخی معتقدند اثر فن آوری های جدید تدریجی است و صرفا انتقال برنامه های درسی سنتی را

کارآمدتر می‌سازد و در واقع دسترسی به اطلاعات سریع تر می‌شود. رویکردی دیگر معتقد است ورود فناوری اطلاعات و ارتباطات به مدرسه ها، هدفها و ابزارهای تعلیم و تربیت را به طور اساسی تغییر می‌دهد. از این دیدگاه فن آوری اطلاعات بر مرزهای ساختاری نظام آموزش سنتی فایق می‌آید و برای این مهم ابتدا باید فرهنگ یاددهی - یادگیری در نظام آموزشی تحول پذیرد سپس ورود فن-آوری اطلاعات در نظام آموزشی تحول ایجاد خواهد کرد. کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان یک ابزار قابل دسترسی در زمینه یادگیری و یاددهی باید در تمام سطوح آموزش و پرورش پخش شود. این امر باعث تغییر نظام آموزشی از یادگیری سنتی به یادگیری الکترونیکی می‌شود [۳].

از شاخص های نظام های پیشرو تعلیم تربیت می‌توان به استفاده از ظرفیت های تازه‌ای اشاره کرد که در سایه تحول های فن آوری ایجاد شده است. به گونه ای که امروزه بزرگترین انتظارات از کاربرد فن آوری اطلاعات و ارتباطات را می‌توان در یاددهی و یادگیری یافت. زیرا به یاری فن آوری اطلاعات و ارتباطات است که می‌توان فرایند یاددهی و یادگیری و در پی آن یادگیری مادام‌العمر را تسهیل و بهبود بخشید. هم چنین امکان انتقال اطلاعات، بازسازی و بارآفرینی دانش را برای افراد بیشتری در تمامی گروه های سنی جامعه از جمله کودکان فراهم آورد. به عنوان یک عامل اثر بخش نباید تأثیر این فن آوری ها را در تحول و بازسازی فرایند یاددهی و یادگیری نادیده انگاشت. توانایی و ارزشمندی سطوح مختلف فن-آوری اطلاعات و ارتباطات و تأثیر آن بر قوت ها، فرصت ها، تهدیدها و ضعف های یادگیری دانش آموزان و روش های آموزشی مربیان روز به روز در حال تحول و گسترش است [۴].

فن آوری اطلاعات و ارتباطات^۱ و آموزش و پرورش

در عصر حاضر که عصر تغییر از جامعه صنعتی به جامعه فرصت‌محلی یا جامعه اطلاعاتی نامیده شده، طبیعی است که اطلاعات،

1. Information and Communications Technology